

מסורת הש"ס

א) נצטרך ערך דיו א' גמ' דמודיית ליה פי' דמדיית דבין מחלק לומר עושה נקודים של דיו בין העדים לאשרתא עבילן, א) נלקמן קטנא, א) רש"א, ד) רש"א מה"ד, א) רש"א מה"ר,

הגהות הב"ח

א) גמ' הן ולא אירין (שיטה אחת בלא אורח) תלמי' וי"ב לפי רשבים ל"ג ליה: א) שם רבי יתחק: א) רשב"ם ד"ה בנן קן וכי דהא זימנן דמיהנדין כהדי הדדי. י"ב לטון תהומד כפא"י לגבי שני עורות יחושט שקיטו זה שלא כנגד זה וערפה משום דזימנן דמנהנין כהדי כהדי ופרש"י ו"ל מתמני דמיטוי אסדדי: ד) ד"ה אלמא וכי בשביל ד) ד"ה (בגדף הקדום) נמלא כי וימוטו כי וכתב הלא הוראותי א"ל: א) ד"ה דלמר כד וכי ולגבי אשרתא אפי"פ וכו' שנקיימת ערות: ד) תוב' ד"ה (גדף הקדום) נמלא כי ואין נראה לר"ם כי הדבר נמלא כסוף אחד מהם קרוב. י"ב ע"י מ"ש שהם נבטיין וי"ל ואומר ר"ם דלפילי תמן דפסיל הלא לא פסיל אלא בתלה כי ולאחר שחזר ר"ם לר"י לפרש נמי דלפי' מלן דמכשיר ההם לא מכשיר אלא בתלה אלל כסוף פסול לר"ע ויכ"י הטון' לדלול כפי"ב דנטיין דף ק"י כד"ה אמרי לה: א) בא"ד שלא יאמרו משום תנאי וכו' פסול בתחלה אלמא אורי וכו' פסול בתחלה: א) בא"ד ואיכ"א א"כ (א) בא"ד וכו' אמרי לה: א) בא"ד מעדים אעטמה וכו' מנלל: א) ד"ה שיטה וכו' דאי מויף וכתב דכי וכו' שהא מויף כיון שהנך שני שיטין דקות יותר משאר אחרות: א) העטר כלי': א) בא"ד הרחק שיטה אחת כשי: א) בא"ד למקנה הדבא וכו' שני שיטין ואחת ואחרי: וכו' א) ד"ה בנן וכו' לנשמות ברות הס"ד ואיכ"א שיטה אחת וכו' בלא אירין דאם לא כן שיטה אחת למאי חזיא: א) ד"ה דמטיט וכו' שניכר החלק מעט שזא ויכר שאל: א) בא"ד והאשטמה של מטה מקיימת אותם ולא אין גליון וכו' ואשרתא מקיימת לעדים שויף: א) ד"ה שטר וכו' הוא בנן ויכר שאל: א) ד"ה ר' יוחנן וכו' דר' יוחנן פסיל אפילו עניטא שיטה אחת בן עדים לאשרתא משום דימחקנה וכו' והאשרתא מקיימת אותו דסמיחא ליה דמקיימן וכו':

מוסף תוספות

א. או אמלול, לכך התקיים הדרות בשאר. גיטין: תורה: אמרי. ב. דודאי לשם עדות חתמו. ג. דאם י"ג שגורס בבביותא ונמצאו שנים הראשונים קרובים אפסולין. לעיל תורה אלא. ד. דייקן דעדי הגט אין חותמין לו בלא זה סביר שהראשונים הם עיקר עדות לפי שחתמו הראשונים לפני כל העדים. ה. א. דתו ליכא למיחש לחבורא דהא לעולם כי מקיים שלשה מהם, השנים מהם ששרים. מיטב"ל גיטין פג. ועיי"ש בגמ', ולא הוכשרו בר אלא עד אחד קרוב בלבד ולהכי ליכא שום חששא בהא. א. דייחוש דלאמא אתי לקיימה בשנים קרובים או בתד קרוב אחד כשר. גיטין ט: תורה אמרי. א. איכא דקשיא ליה עליה איכ"א למה אין למדין משיטה אחרונה כשהוא נכתב ע"י סופר כיון דכל מאן דקשיא לא אורי לגבי ספרא, ולא קשיא דכיון איכא מפקינן ממונא, אבל בהרחקת שני שיטין כיון דודאי אין שם עתה שום שיטה מוויפת לא פסלינן ליה משום גורא שאינה מצויה לחוש דילמא אויל לגבי ספרא ומויף. ריעו יונה. א. שהרי שטר הבא הוא ועדיו על המחק כשר הוא שאם תאמר חזור ומחוק אתי דומה ומחק פעם אחת לנמחק שתי פעמים אלא מחני' בהוא על המחק ועדיו על הנייר שהוא פסול ואין לו תקנה. רמב"ן גיטין פא: וקשיא לן מאי קא מקשינן... הלא בכל השטרות שיש בהם אשרתא יש לחוש לכך שימחקו כל השטר והעדים וכתבי מאי דבעי ומחתים סהדי כו' וי"ל דשאר שטרות שאני שאע"פ שיש בהם אשרתא ירא הוא למחוק השטר והעדים ולויף שטר ועדים פן יורוד שאין זו חתימת העדים ונמצא שלא יעיל לו שטר מוויף והפסיד השטר הראשון אבל כא... לא הפסיד כלום שהרי השטר הראשון קיים הוא אצלו עם עדיו וימצא כל עת לקיימו. רעיו יונה. ועיין תמוס' נלקמן ד"ה ביטח. ט. ד]מדקאמר

גמ' פשוט

פרק עשירי

בבא בתרא

קסג.

בתחלה כשר כדאמרין לכבוד חתמו^א אבל אי חתימי כסוף פסול^ב ואין נראה לר"ת דלמר בהמביא תניין (גיטין דף יח: ושם) למאן דלמר שנים משום עדים וכולם משום תנאי^א ולכן נמצא כסוף אחד מהם קרוב או פסול כשר אבל אי חמים בתחלה קרוב או פסול אמרי לה

פסול אמרי לה כשר מאן דלמר פסול דלמי לאחלופי בשאר שטרות דעלמא^א ולא יאמרו משום תנאי חתמו כיון שהפסולים חתמו לתחלה אלמא אפילו למאן דמכשר כסוף פסול לתחלה^א ואי"כ הכא^ב בין בתחלה בין כסוף כשר וראשונים דגרס רבינו מנחם^ג ללא דוקא אלא כל שכן הוא אע"ג שאירי פסול ואי"כ אמאי כשר^א ולא אתי לאחלופי דקיום שטרות דעלמא כדהתם וי"ל התם מדרבנן דפסלי בתחלה משום דעדי הגט אין חותמין אלא זה צפני זה ואי חמים בתחלה קרוב או פסול יאמרו אינך העדים העומדים שם קרובים לשם עדות חתמו שיכולים לחמוס בתחלה אותם עדים כשרים שהיו שם וחתמו קרובים ואמי לאכשורי קרובים^ד אבל כסוף יאמרו ד' לשם עדים ואינך משום א) תנאים אבל בשאר שטרות שחותמין זה שלא צפני זה אם נמצא פסול בתחלה כשר דלא אתי לאכשורי בעלמא שדעו שלא לשם עדות חתמו אלא כמו שמנאסם החתימו ונשעה שחתמו אלו הראשונים לא מנאלו אחרים עד אחרי כן והקשה לו ר"י אם כן אמאי כשרים כשנמצאו כסוף הא אמרינן לקמן כל כי האי גוונא אין מקיימין מעדים שלמטה א) מכלל דבעלמא אין מקיימין אלא מעדים שלמטה ואי"כ כשיכראו פסולין לכסוף במקום קיום השטר יאמרו קרוב או פסול כשר

ומזר זו ר"ת ואין מכשיר כי אם בתחלה ולא כסוף מפני שקיום השטר כסוף כדפסיק רב יוחאי' אבל קשה מהגט קרס (גיטין דף פג.) שאנו מכשירין בין בתחלה בין כסוף וי"ל דשליי התם דמכל תלתא מקיימין^א ולא סגי בקיומא דהכא דמפרש התם אכל בפשוטים שאנו מקיימין משלמטה כתרי פסול לכסוף^א:

שייבא אחת אמיא חזיא. א) אי מויף ציה וכתב ציה שני שיטין דקות יחא ניכר שהוא מוויף שהנך שני שיטין דקות משאר השטר ועוד דלא אויל לגבי ספרא לכתוב כתיבה דקה ואפילו אי צעי גיזי ליה^א יש מפרשים שיטה אחת בלא איריה למאי חזיא אין יכול לכתוב זה כלום ואמאי אנטריך למימר הרחק שיטה א) כשר אבל לא צעי למיפרך שני שיטין למאי חזין דטובא חזין לכתוב זו שיטה אחת וינמא דלמדין משיטה אחרונה דהא דלמר לעיל אין למדין היינו למסקנא^א הלא דמסיק הן ואירין דחזו לכתוב שני שיטין דאחת ואיריא חזיא לכתוב אחת ולכן אין למדין אבל מקמי דמסיק הן ואירין יש ללמוד אדרבה דלמדין מדפסול הרחק שני שיטין בלא אירין:

בגון דך דך זה ע"ג גב דה. א"כ לפרש שרגל הכי"ף על ראש הלמ"ד אלא אפי' לא היו רגל הכי"ף נגד ראש למ"ד אפי"ה היו ד' אירין שאירי אחד לר"ך להיות בין ד' שיטין בלא רגל כ"ף וראש למ"ד כדלמר כגון ל' למעלה וכי"ף למטה וקסבר ד' שיטין וג' אירין אלמא לר"ך להיות אירי בין שיטה לשיטה ועוד אירי אחר מפני רגל כ"ף כששיטה ראשונה או מפני ראש למ"ד כששיטה שניה היו שני צאיר ראשון יכולין להיות ראש למ"ד ורגל כ"ף כיון שאינן זה כנגד זה אלא לר"ך לפרש שהן זה כנגד זה כך דלא יתחיל לויף אם אין צינמים ריוח שאם יארע לך כך זה כנגד זה בזיופו שיוכל לעשותו בריוח א) ו' שיטה אחת ושני אירירין והיו יותר משני שיטין בלא אירין דא"כ שיטה למאי חזיא כדפריך לעיל: **דבבבבבבב** איה. פי' ר"ת בנקודות או שורות שניכר א) בחלק מעט ניכר שלא מחק מעיקרא שאם היה מטשטשו בדיו ואין ניכר אם היה שם מחק אם לא ואפי"ה מנשר לשטרא א"כ יטשטש כל השטר לגמרי וגם העדים שלמטה ויכתוב שטר בגליון של מעלה ויזיף עדים והאשרתא של מטה א) מקיימן ואם אין גליון למעלה יש שיטה אחת בין העדים לכתב יכתוב שיטה ופחדים הראשונים יטשטש בדיו והאשרתא מקיימת צעדים שויף להכי לר"ך לפרש טיט אנקודות או שורות: **שצחר** הבא הוא ועדיו ע"ה הבחך כשר. א) דלא דפסלינן בגיטין (דף כה:). שטר הבא על המחק היינו כשעדיו על הנייר^א : א) ר' יוחנן אומר כו'. תימה דמשמע דלמא לפלוגי^א ובמאי פליג דהא לא פסיל אלא בלא טיט דאי צטיט אמאי פסול וכי"כ איכא צינייהו דרבי יוחנן פסיל אפילו צטיטא^א שני שיטין בין עדים לאשרתא משום דימחקם ויכתוב הוא שטר ועדים על המחק והאשרתא מקיימן דסצינרא דמקיימן מן האשרתא שזו הא ליכא למימר דא"כ כל שטרות שיש

כגון אם כתב בשטר פלוני אמר לנו כתבו וחתמו לפלוני שאני חייב לו מנה וכתבו בו שאני שולם בשלמו

א) ומשריה פסול. ב) נראה דלי' ובעיטה שנייה אינן מופשין אלא צאיר אחד וכו'.

עין משפט

נר מצוה

יד א מיי פכין מהל' מלוא ולוח הל' ד סמג עשין ד' טושי"ע ח"מ סי' מה סעיף ט:
טו ב מיי' שם טושי"ע שם סימ':

טו ג מיי' שם טושי"ע שם סעיף ט:
יד ד מיי' שם הל' ז וסמג שם טושי"ע שם סי' מז

יה ה מיי' שם הל' ד וסמג שם טושי"ע ח"מ סי' מה סעיף ו:
יב ו מיי' שם הל' ז וסמג שם טושי"ע ח"מ סי' מז סעיף ג:

רבינו גרשום

דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו. דפסלינן מי בעינן הן ואירין לאותו אורי שבין כתיבת שיטה לשיטה דכל כך ליהוה חותמין הן ואירין או בלא חזין אפי"ה פסול: שיטה אחת דאמרו. החזיק שיטה אחת כשירה. פשיטא וכשר דלמאי חזיא הא לא מצי לויופי דניכרת הואי הכתיבה שאמרו. דפסלינן מי בשטר שאמרו. פסולות צריך שיהיו ודבות ככתב ידי עדים דלא בקיאי בכתיבה דצריך הורוח טפי מסופר אומן דיוודע ליישב ולצמצם כתיבתינו אבל הני שיטין מקמי דליהוי פסולות צריך הורוח טפי מאי טעמא משום דכל דמויף לא לגבי ספרא אויל דמויף ליה דסופר אלמא מויף אורי הוא עצמו מויף כבנעט כבתינו ולמי שאינו מומחה בכתיבה צריך הורוח טפי: כגון לך לך זה על גב זה. דאיכא דהיינו אירי אחד ומושך כ' לוי מטה משטה שניה א) אין תופשין אלא באורי אחד לפי שצוורו של למ"ד הוא משוך אחר כתיבה וכו' ולא מחתת רגליו: אמר ברוך בן לוי בשיטה אחת. היינו שיטה אחת וכו' אירורין משך כתיבה דכ' למטה ור' של לוי למעלה דהשתא מצי מויף ויפסוט הכי פסול: אמר בן לא שם. אה החזיק העדים מן הכתב ב' מטה דמשער דקיימו כל מה שכתבו בשטר. ומשני [מטוס] הכי כשר דאותו חלק שבין העדים לאשרא דמטשטש ליה מטשטשו כולו בדיו שאין יכול לכתוב בו על גביו שני ויזף. ומקשי' בן עדים לטטר אמאי כב' שיטין פסול הא מצי מטיט ליה לאותו חלק בדיו דאינו יכול לויף באותו מקום כלום. ומשני אי מטיט ליה בדיו בין כתב לעדים אמרי אינשי עדים אטיוטא מסהדי על מה שעל גבי חתימתן ואם על מה שכתבו בשטר ופסול השטר וכדאמר בדוכתא אחריתי אשאלית שאלו חותמי

^[1] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[2] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[3] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[4] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[5] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[6] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[7] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[8] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[9] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[10] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[11] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[12] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[13] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[14] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[15] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[16] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[17] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[18] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[19] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[20] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[21] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[22] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[23] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[24] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[25] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[26] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[27] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו

^[28] דמי כשר: איבעיא להו ב' שיטין שאמרו